

Sint Patricius' vagevuur

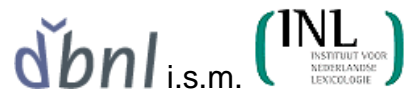
editie R. Verdeyen en J. Endepols

bron

Sint Patricius' vagevuur. In: Instituut voor Nederlandse Lexicologie (samenstelling en redactie), *Cd-rom Middelnederlands*. Sdu Uitgevers/Standaard Uitgeverij, Den Haag/Antwerpen 1998.

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/_pat002rver01_01/colofon.php

© 2012 dbnl

Vanden vaghevier dat sente Patricius vertoghet was

Dat prohemium

- Bid allegader jonc ende out
 Dat hi die sinen doet ant hout
 Des cruces doer onsen wille woud liden
 Ons verlicht indesen tiden,
 5 Hert ende sin hier toe verleen.
 Want al wer des menschen hert en steen
 Woude hi gheven sin ende oren
 Dese hystorie te horen
 Hi soude duchten ende beven
 10 Tot int eynde van sinen le[v]en,
 Soe wer dat hi hoerde nomen
 Distorie die hier na comen.
 Ic heb menich dinc ghehoert
 Vruchtelic ende seer swer woert
 15 Mar noit en quam mi dicht soe na
 Als dese hystorie die ic besta,
 Noch die mi soe seer verswerde
 Als ic u van woerde te woerde
 Segghen als die hystorie legghet
 20 Ende als ons die meyster segghet.
 Want ons sente gregorius toghet
 Vele wat die ziele dogghet
 Die van desen lichaem es versceyden.
 Om quade quaetheit te verleyden
 25 Den ghenen in doechden te sterken
 Met exempele van goeden werken
 Beghin ic te boudeliker voert.
 Want hi segghet in sine woert
 Dat in die teghen wordicheit
 30 Als die ziele uten lichaem sceyt,
 Enghele siin quade of goede
 Die die ziele hebben in hoede
 Ende na hoer verdiente leiden
 Ter bliscap of ter drovicheiden.
 35 Si segghen van menschen die noch leven
 Van den dinghen hebben voert gheven
 Diemen noch noit ghescien vernam.
 Ic laet die reden waent hem quam,
 Want die meester segghet dat
 40 Soe gheloves des dinghes te bat.
 Hi segghet van gheesten die van hier
 Ghevaren waren ende quamen scier
 Ten lichaem weder ende orconden
 Van sulker dinc die si der vonden
 45 Of van bliscapen of van rouwen.
 Het was oec dinc diemen mocht scouwen
 Alsmen in der werelt vint
 Datmen haet of datmen mint
 Materie diemen mach hanteren
 50 Of hoer ghelijc in allen maniren:

Husen poerten water vier
Menschen beesten menighertier
Vlammen scepen bruggen straten
Alsmen noemt ter werelt baten
55 Ende elc mensche voer oghen siet
Diemen volghet of diemen vliet;
Ende van den lichame varen
Dat mense op wert met den haren
Hinc ende dede onghevoech
60 Met voten stac met handen sloech
Daer toe van menigherhande torment
Der si in waren ghesent.
Desen man salmen gheloven

- Men wil hem siins rechts beroven.
 65 Men hevet vonden dicke dat lieden
 Vraechden als menschen verscieden
 Wer si voren of wat si vonden
 Of wat si daden of begonden;
 Want wijt en weten noit noch saghen
 70 Soe moeten wi duchten bet dan vraghen.
 Wie der sekerlijc bestaen
 Wech die hi noit en hevet ghegaen?
 Mar seker sijt dat goet leven
 Quaden eynde niet mach gheven.
 75 Al draghet verdiente hier crone
 Na die doet comet lone
 Ende die pine die der na coemt
 Dat es tfaghevier als men noemt.
 Alder elc mensche die hier boven
 80 Comen sal met enighen loven
 Hine moet werden ghepurgeert
 Na dien dat sine verdiente begheert
 Ja. mensche gode ende vercoren
 Moeten inder pine behoeren.
 85 Want die pine materelijc es
 Soe behoert des sijt ghewes
 Die stat materelic te wesen
 Der men eyndet die pine van desent.
 Nu es die swerste pine hier onder
 90 Datte segghen es wonder
 Dattet algader dat nederste es.
 Die meeste vroude des sijt ghewes
 Es dat hoechste datmen hevet
 Ende elc hevet staet als men hem gevet.
 95 In midden staen quade ende goden
 Als wi in deser dinc bevroeden.
 Die meesters proven provelijc
 Dattie helle onder erdrijc
 Staet ende nu hoert dat es wer
 100 Als en kerker donker ende swer.
 Ende dat paradijs dat leecht
 Recht int oesten als men seecht.
 Het es erdrijc dat verstaet
 Der men die zielen in ontfaet
 105 Die uten vaghevier sin ghesent
 Der si ghedoecht hebben torment
 Ende der si blide te gader siin.
 Want het segghet sente augustiin
 Die zielen siin tot opten dach
 110 Der niemant niet verborghen mach
 In sonderlingher stat allene
 Der elkerlijc groet ende clene
 Hevet na dat hi hevet ghedaen
 In vrouwen of in pinen staen.
 115 Dat sente augustiin weten doet
 Ende ons gregorius maket vroet
 Dat gheeste die onmaterelic siin
 Moghen van vier doghen piin
 Dat van materien hevet siin wesen,

- 120 Moghen wi merken wel in desen.
Mar sine doghen niet ghelijc
Na sine verdiente hevet elkerlijc.
Wine moghent oec niet weten voren
Want wine moghent sien no horen.
- 125 Mar van hem die van hene varen
Die bi wille gods weder verbaren
Werden teken materien ghelijc
Gheseghet te betoghen gheestelic;
Want sine moghent sien noch horen
- 130 Ende waen hem in sulken voeden
Ende als si weder te leven quamen
Niet dan lichamelike dinc vernamen
En mochten die dinc niet bet bedieden
Want wi daer noit en gheschieden.
- 135 Hier bi seg ic dat dese jeste
Niet en was ghesien in gheeste,
Mar levende wakende ende voersien
Sach yeman des ghelijc ghesien
Recht oft lichamelijc had ghewesen.
- 140 Wie mi oec vroet maecte van desen
Wie hi was die dit ghevel
Suldi int eynde horen wel.
Nu wil ic tot der jesten gaen
Merct ghijt soe moechdijt verstaen
- 145 Hoe dit mirakels wert ghevonden
Suldi horen in corten stonden.
Van tween heilighen lesen wi [...] dus
Die beide heten Patricius
Mar daer miin reden af sal wesen

- 150 Was dander vandesen.
 Doen hi was comen in hierlant
 Gods woert der maken becant
 Met miraculen hem te betoghen
 Of hise soude bekeren moghen
- 155 Van hoer onnatuerlicheit,
 Seide hoer pine torment ende arbeit
 Der hellen ende des paradijs
 Vroude maecte hi hem wijs
 Of hi met anxt of met hopen
- 160 Hem die quaetheit of mocht copen.
 Die dese hystorie eerst ontbant
 Seghet dat hise als beesten vant.
 Patricius dese heilighe man
 Seide hem pine ende anxt ende dan
- 165 Van hemelrijc die bliscap mede.
 Si antwoerden hoer onseden
 Te Christum nemmermeer te keren
 Wat hi hem der of mocht leren,
 Ten wer dat enighe van hem allen
- 170 Mocht ghesien ende ghevallen
 Der zaligher bliscap der met oghen
 Der quader pine die si der doghen.
 Saghe hijt ende dan alsoe wer
 Ghelovede hem te bet van daer.
- 175 Die heilighe man riep op gode
 Met vasten waken ende met node
 Om dese liede salicheit.
 Ende als hi lach in desen arbeit
 Voer des volcs groet onsede
- 180 Verbaerde hem god der ter stede
 Gaf hem der evangelien woert,
 Enen staf gaf [h]i hem voert
 Diemen noch in hierlant hevet
 Voer heilichdom als reden ghevet;
- 185 Want hem die stoc Jhesus gaf
 Soe heet die stoc Jhesus staf,
 Der men of bescreven vint
 In malachies vite diet kent.
 Wie der noch overste bisscop es
- 190 Hevet in teken des sijt ghewes.
 Doe leide god patricius van daer
 Ende toechde hem en put die swer
 Ende donker in te sien was mede
 In ene heymelike donker stede,
- 195 Ende seide hem dat wie der inne
 Gaen woude met voerhoeden sinne
 Enen dach ende enen nacht
 Van der tijt datmen der bracht
 Met berouwe van sire mesdaet
- 200 Van allen sonden soude oflaet
 Hebben die hi noit dede.
 Hi soude oec sien der zaligher stede
 Wer si sin in wat staet,
 Der quader pine ende hoer onbaet.
- 205 God voer hene als hijt gheboet.

- Die heilighe man dreef bliscap groet
Dat hem der god woude openbaren
Ende hem den put der condich waren
Der hi tvolc soude mede [...] bekeren.
- 210 Doe dede maken die heilighe here
Biden put en scone kerke.
Reguliers canonic ende clerke
Sette hi der in ende ene mure
Dede hi maken wel ter cure
- 215 Om den put om dat hi woude
Dat der toe niemant comen soude
Noch heymelic der toe gheraken
Des om dede hire en doer an maken
Hine had orlof met sinen monde
- 220 Of deser dinc niet en bestonde.
Die prior heet hi na desen
Hoeder des slotels wesen.
Nu vele liede hadden bestaen
Dese dinc en waren in ghegaen
- 225 Bi sente patricius leven,
Exempel van pinen had[den] ghegheven
Die si douchden ende van vrouden
Die si zaghen ende scouden.
Patricius bi sinen leven
- 230 Hem heet hi allen dat si screven
Die inden cloester woenden daer.
Doe begonst dat volc der naer
Den heilighen man vele bet te horen
Dan si daden te voren,
- 235 Want sijt seiden ende orconden

- Die der waren alsijt vonden.
 Ende wantmen daer die sonden doemt
 Soe es die stat dat vaghevier ghenoeemt,
 Ende wantet sente patricius eerst sach hijr
- 240 Hetet sente patricius vaghevier.
 Mar dat cloester ende die kerke mede
 Heet regulus na die lants sede.
 Patricius goud die doet hoer scout,
 Ende die prior [...] wert soe out
- 245 Dien ic te voren las
 Die van heilighen leven was
 Dat hi van ouder in siin hovet
 Al sine tande waren berovet
 Sonder enen had hi behouden
- 250 Der hi ghemac of nemen soude.
 Gregorius spreect ende secht wale:
 Al en hevet en oud man ghene quale
 Douder ghevet hem vele siecheiden.
 Die gode man der ic of seide
- 255 Dede hem ene camer maken
 Biden dormter om dese saken
 Dat van sire groter oude
 Niemandt swerheit hebben soude.
 Die jonghe broders van binnen
- 260 Vraechden dicke om spel van minnen:
 Vader ghi sijt out van jaren,
 Welc tijt wildi henen varen?
 Hoe langhe tijt wildi bliven heneder?
 Die goede man andwoerde weder:
- 265 Wert siin ghewille die mi gheboet
 Ic had vele liever den doet
 Dan langhe aldus hier te leven
 Hijr en can ic niet besheven
 Dan rouwe droefheit ende mesweinde
- 270 Ghinder es bliscap sonder eynde.
 Die moniken hoerden [dic]warf
 Eer die heilige prior starf
 Van horen dormter dicke ende langhe
 In sinre camer enghel met sanghe.
- 275 Der enghele sanc al hier te voren
 Was aldus als ghi moecht horen:
 Salich bistu in alre tijt
 Ende god es ghebenedijt
 Die altoes es inden mont
- 280 Ende spise en at in ghere stont
 Van begheren plachte deren.
 Want spise die hi plach te teren
 Was sout ende broet ende anders niet
 Water cout als inden vliet.
- 285 Die gode man die heilichlike
 Hier gheleeft had in erdrike
 Quam van leven hier ter doet
 Starf ende voer daert god gheboet.
 Oec soe vint ict bescreven
- 290 Dat in sente patricius leven
 Vele liede diet bestonden

Om afaet van horen sonden,
Ghinghen der in als men hem hiet.
Som quamen weder ende som niet.
295 Die niet en quamen wistmen wel vorwer
Dat si vervaren waer daer.
Oec wat si saghen of hoerden
Screefmen daer van woerde te worde
Van hem die weder comen waer.
300 Nu hevet patricius al daer
In sine na comers dit gheset,
Dat niemant en mach inden pet
Die dat vaghevier heet tot eighen stonden
Hine heb orlof vandes bisscops monde

- 305 Die daer es here ende dan bestaet
 Met eyghen wille voer sine mesdaet.
 Als hi dan ten bisscop coemt
 Ende sinen wille voer hem noemt
 Die bisscop seecht dat hys ombere
- 310 Dat wer beter dan hi inkere,
 Want hem menich des an nam
 Ende somich noit weder en quam.
 Ende wijl hijs dan niet ave staen
 Ende hijt emmer aen wil gaen
- 315 Die bisscop ghevet hem lettren mede
 Ende laten varen der ter stede.
 Als die prior die brieve ontfact
 Ende sine begheert der in verstaet
 Ontraet hi hem der integaen
- 320 Ander penitencie te ontfact
 Ende seit dat hem des menich an nam
 Ende somich noit weder quam.
 Siet hi dan dat hi altoes
 Blivet indesen dat hi coes
- 325 Soe doet hine in die kerke mede
 xv. daghe in sine ghebede.
 Als dese tijt es om lopen
 Doet die prior te gader ropen
 Al die clergie vandaer bi
- 330 Ende doet hem singhen misse dat hi
 Dat sacrament der in ontfact
 Met wiwater gheseghent der na.
 Als die heilighe lude langhe
 Hebben gheset der na met sanghe
- 335 Met processien ledemen ter doer
 Ten vaghevier als ic heb voer
 Ghehoert ende die prior ondoet
 Die doer des puts ende maket vroet
 Des duvels list ende oec die pine
- 340 Diemen der doghen moet in scine,
 Dat vormaels menich man begonde
 Ende somich niet weder comen conde.
 Ende of hijt niet wil achter laten
 Ende altoes blivet in enen state,
- 345 Der priester segheninghe der ter stede
 Nemet hi ende bid om hoer bede.
 Metter hant voer siin hovet
 Maket hi en cruce des ghelovet,
 Der nae soe gaet hi in dat gat.
- 350 Die prior ontsluit die doer na dat
 Ende die processie gaet ter kerke
 Weder ende voldoet gods werke.
 Des ander daechs als ghi moecht horen
 Gaen si weder ter doren.
- 355 Vintment daer ter selver tijt
 Gaen si weder met jolijt.
 Der moet hi xv. daghe na desen
 Met herten in ghebede wesen.
 Vintmen niet ter selver stont
- 360 Des ander daechs maecmen cont

Den volke dat hi es vervaren
Ende nemmeer en sal verbaren.
Die prior ontsluit die doer van binnen
Ende gaen van daer als sijt bekennen.

Van den ridder die int vaghevier ginc

- 365 Het gheviel alhier te voren
Dat en ridder ut vercoren
Eer die coninc sthephen bleef,
Bi sinen tiden oec diet screef
Der ic dese reden of sal dichten,
- 370 Desen bisscop quam te biechten
Die inden bisdom was heer
Der dat vaghevier staet der ic of seide eer.
Die bisscop scouten om sine sonden
Want hi met handen ende met monden
- 375 God verbolghen had swerlijc
Ende der om most derven siin rijc.
Die ridder die was drovich seer
Ende pensde hoe hi sinen heer
Die hi swerlic had verwacht
- 380 Beteren mocht in siin ghedacht.
Die bisscop sette hem met desen
Penitencie na siin wesen
Na sine sonden ende sine mesdaet
Die ridder sprac: Here verstaet
- 385 Want ic soe seer heb god verbolghen,
Moet der sware penitencie na volghen
Mach ic miin sonden beteren hier.
In sente patricius vaghevier
Wil ic voer mine mesdaden gaen.

- 390 Die bisscop riet hem weder saen
 Mar die ridder had mans cracht
 Ende helt hem altoes in siin ghedacht.
 Die bisscop sprac: Thadde [m]enich an nomen
 Die noit weder en wa[s] comen.
- 395 Als die ridder dat wer [v]erstoot
 Des ridders sin ende s[i]nen moet
 Dat hi die dinc niet woude begheven
 Hiet hi hem nemen moniken leven.
 Doe sprac hi dat hijt niet en dede
- 400 Hine had int vaghevier sine mesdede
 Ghebetert die hi had bekennt.
 Doe wert hi ten prior ghesent
 In maniren alsoe voert
 Als ghi voren hebt ghehoert.
- 405 xv daghe was hi in d[i]e kerke
 Dedemen comen pape[n] ende clerke
 Ende dede misse sing[h]en vroe.
 Dat sacrament o[nt]fenc hi doe
 Ende wert [t]en put gheleet der naer
- 410 Met p[ro]cessien ende met sanghe claer.
 Die prior die onsloet die doer
 Ende sprac hem toe: Nu siet u voer
 Nu siedi wat ghi bestaet.
 Hets beter noch doet onsen raet
- 415 Ende latet achter ende doet el
 Penitencie soe doet wel.
 Want menich dese dinc an nam
 Ende somich noit weder quam,
 Bi dat si hoerden ende saghen
- 420 Dat sijs niet en conden verdraghen
 Ende int ghelove niet vast waren
 Soe mosten si te mael vervaren.
 Mar wildijt emmer der in boten
 Ic sal u segghen dierste onmoten.
- 425 Hi sprac: Ja ic met rouwen van binnen
 Wil ict voer mine mesdaet beghinnen.
 Doe andwoerde die gode man:
 Ghi sult in gods name in gaen dan
 Inden put vast neder gaen
- 430 Tot dat ghi en velt siet voer u staen
 Der in suldi vinden en sale
 Meesterlic ghemaect wale.
 Indie zale suldi bode
 Vinden die comen van [...]
 [...]